

แถลงข่าว

สถานการณ์ประชากรไทย ปี 2569

“พลิกวิกฤตเกิดน้อย-สังคมสูงวัย สู่การลงทุนใน ‘คน’ เพื่ออนาคตประเทศ”

วันที่ 12 มกราคม 2569 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผย “สถานการณ์ประชากรไทย ปี 2569” ชี้ชัดว่า ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่จุดเปลี่ยนสำคัญของโครงสร้างประชากร จากปรากฏการณ์ “เกิดน้อย อายุยืน และแรงงานหดตัว” อย่างรวดเร็ว จนกำลังจะเข้าสู่ สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) คือมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 ภายในเวลาไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า พร้อมเน้นย้ำว่า วิกฤตประชากรครั้งนี้ไม่ใช่ทางตัน หากแต่เป็นโอกาสสำคัญในการ “ปฏิรูปคุณภาพคน” และวางนโยบายระยะยาวเพื่อความมั่นคงของประเทศ

ปี 2568 จำนวนเด็กเกิดลดลงเกือบ 5 หมื่นคน ปีหน้าอาจลดต่ำกว่า 4 แสนคน

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระบุว่า ปี 2568 ประเทศไทยมีเด็กเกิดเพียง 416,574 คน จำนวนเด็กเกิดลดลงจากปี 2567 มากถึงเกือบ 5 หมื่นคน หากทิศทางยังเป็นเช่นนี้ ในปี 2569 อาจจะได้เห็นจำนวนการเกิดในไทยลดต่ำกว่า 4 แสนคน ขณะที่ผู้เสียชีวิตถึง 559,684 คน ส่งผลให้อัตราเพิ่มประชากรติดลบเป็นปีที่ 5 ติดต่อกัน โดยประเทศไทยมีประชากรรวมประมาณ 65.8 ล้านคน

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล คาดการณ์ว่า หากอัตราเจริญพันธุ์รวม (TFR) ลดลงต่อเนื่องจนใกล้ระดับประเทศเกาหลีใต้ที่ 0.7 ภายใน 10 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรไทยจะลดลงเหลือเพียง 61.6 ล้านคนในปี 2577 และในช่วงเวลาเดียวกัน ประเทศไทยจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ขณะที่ประชากรวัยแรงงานจะหายไปกว่า 2.5 ล้านคน

คนรุ่นใหม่ยัง “อยากมีลูก” แต่ติดกับดักเศรษฐกิจและสังคม

แม้ตัวเลขการเกิดจะลดลงอย่างน่ากังวล แต่ผลสำรวจออนไลน์ความคิดเห็นของประชาชนคนไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,591 คน (สถานการณ์ประชากรและสังคม ปี 2568) โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะ Gen Y และ Gen Z ส่วนใหญ่ยังต้องการมีบุตร เพื่อเติมเต็มชีวิตครอบครัว ปัญหาสำคัญไม่ได้อยู่ที่ “ไม่อยากมีลูก” แต่อยู่ที่ ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพ

สูง ภาระหนี้สิน การขาดศูนย์ดูแลเด็กที่เข้าถึงได้ และเวลาทำงานที่ไม่ยืดหยุ่น นอกจากนี้ผลสำรวจยังชี้ว่า มาตรการ “แจกเงิน” เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ประชาชนให้ความสำคัญกับ **คุณภาพการศึกษา เวลาทำงานที่ยืดหยุ่น และระบบสนับสนุนครอบครัว** มากกว่า เพื่อสร้างความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรในระยะยาว

ดัชนีความสุขต่ำ สะท้อนแรงกดดันคนรุ่นใหม่-กลุ่มเปราะบาง

ดัชนีความสุขประชากรไทย ปี 2568 พบค่าเฉลี่ยอยู่ที่ **7.05 จาก 10 คะแนน** แต่มีความเหลื่อมล้ำชัดเจนระหว่างกลุ่มวัยและอาชีพ โดย **Gen Z มีความสุขต่ำที่สุด** ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรมีคะแนนความสุขต่ำเพียง **5.50** คะแนน สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างด้านรายได้และคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนการสร้างครอบครัวและการตัดสินใจมีบุตร

ทางรอดแรงงานไทย: การย้ายถิ่นเพื่อทดแทนประชากร

เมื่อการเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติไม่ทันต่อการหดตัวของแรงงาน สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จึงเสนอแนวคิด “**การย้ายถิ่นเพื่อทดแทนประชากร (Replacement Migration)**” โดยถอดบทเรียนจากประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ผลสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีทัศนคติเปิดรับแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะแรงงานทักษะสูง (ร้อยละ 54.0) และเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการเปิดโอกาสให้ **เด็กข้ามชาติที่เติบโตและผ่านการศึกษาในไทย** (ร้อยละ 64.3) สามารถทำงานได้เมื่อบรรลุนิติภาวะ ซึ่งถือเป็นทุนมนุษย์ที่พร้อมใช้งานและปรับตัวได้ดี

สัญญาณอันตราย: ผู้สูงอายุกว่า 1.8 ล้านคน เสี่ยง “ตายโดดเดี่ยว”

อีกหนึ่งประเด็นเร่งด่วนคือ ผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ให้เห็นสถานการณ์ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพัง มีจำนวนสูงถึง **1.8 ล้านคน** เพิ่มขึ้นเกือบ 4 เท่าในรอบ 30 ปี ทั้งนี้มีความน่ากังวลสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเมือง ซึ่งมีข้อจำกัดในการได้รับการดูแลโดยชุมชน แนวคิดการสร้าง **ตาข่ายนิรภัยดิจิทัล (Digital Safety Net)** เช่น การใช้ข้อมูลการใช้น้ำ-ไฟฟ้าเป็นสัญญาณเตือน จะช่วยป้องกันการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยวและยกระดับการดูแลผู้สูงอายุให้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

ผลสำรวจชี้ให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับนิยามผู้สูงอายุ

ผลสำรวจออนไลน์โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจได้สะท้อนความเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวสู่สังคมสูงวัย โดยเสียงส่วนใหญ่กว่าครึ่ง (ร้อยละ 53.0) **เห็นควรให้ปรับนิยาม “ผู้สูงอายุ” โดยเริ่มต้นที่ 65 ปี** โดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการ พนักงานบริษัท และผู้ที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากเล็งเห็นศักยภาพในการทำงานต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ยังคงมีช่องว่างระหว่างวัย

เนื่องจากกลุ่ม Gen Z ยังต้องการให้อายุเกษียณคงอยู่ที่ 60 ปี เพื่อเปิดโอกาสให้คน Gen Z ได้เข้าสู่ตลาดแรงงาน ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลระหว่างการรักษาบุคลากรสูงวัยที่มีทักษะสูงกับการเปิดทางให้คนรุ่นใหม่ได้เติบโตในสายอาชีพไปพร้อมกัน รวมทั้งควรแยกนโยบายอายุเกษียณตามลักษณะงานและทักษะ

พลิกวิกฤตประชากร ด้วยการลงทุนใน “คน”

การรับมือวิกฤตเกิดน้อย-สังคมสูงวัย ต้องก้าวข้ามนโยบายระยะสั้น และหันมาลงทุนใน **คุณภาพคน** ตั้งแต่ปฐมวัย การยกระดับทักษะแรงงาน และการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อครอบครัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปลี่ยนการหดตัวของประชากรให้กลายเป็นโอกาสในการยกระดับศักยภาพประเทศในระยะยาว